

17.9.2026

Diaarinumero
2017/03.04.04.04.01/2026

Hämeenlinnan hallinto-oikeus
hameenlinna.hao@oikeus.fi

Keski-Suomen hyvinvointialueen selitys valtiovarainministeriön 8.9.2026 antaman lausunnon johdosta

Hämeenlinnan hallinto-oikeus on varannut Keski-Suomen hyvinvointialueelle tilaisuuden esittää käsityksensä valtiovarainministeriön 8.9.2026 antamasta lausunnosta koskien hyvinvointialueen tekemää valitusta valtiovarainministeriön päätöksestä 11.6.2026 (VN/37410/2025). Hyvinvointialue esittää valtiovarainministeriön lausuntoon käsityksensä seuraavaa.

Tietopohjan virheiden korjaamisesta oikaisuvaatimusmenettelyssä

Valtiovarainministeriö esittää lausunnossaan, ettei sillä ole harkintavaltaa tai oikeutta korjata rahoituksen perusteena olevissa rekisteritiedoissa jälkikäteen havaittuja virheitä, ja että rahoituspäätös on lainmukainen, kun laskennassa on käytetty hyvinvointialueiden rahoituksessa annetussa laissa (617/2021, *rahoituslaki*) säädettyjä tietolähteitä ja niistä poimittuja tietoja.

Hyvinvointialueen käsityksen mukaan asiassa on erotettava laskennassa käytettävien tietolähteiden lakisääteisyys ja näistä tietolähteistä saatavan tiedon oikeellisuus. Laissa säädetyn tietoaineiston käyttäminen ei sellaisenaan osoita, että siitä muodostettu laskenta-aineisto sisältäisi hyvinvointialueen toimittamat korjatut tiedot tai että näiden tietojen vaikutus rahoitukseen olisi selvitetty. Rahoituslain 14 §:ssä säädettyjen tietolähteiden, tarvetekijöiden ja painokertoimien sitovuutta ei ole tarpeen kyseenalaistaa, jotta näiden tietojen perusteella tehdyn laskelman virheellisyyttä voidaan tutkia.

Vaasan hallinto-oikeus on 10.9.2026 antamassaan päätöksessä nro 1088/2026 (dnro 817/03.04.04.04.01/2025) arvioinut vastaavanlaista valtiovarainministeriön tulkintaa Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen vuoden 2025 rahoitusta koskevassa asiassa. Hallinto-oikeus katsoi, että rahoituksen tulee perustua mahdollisimman pitkälti tosiasioita vastaavaan tietoon

rahoitustekijöistä, eivätkä THL:n suorittamat tiedonkeruut ole siinä mielessä sitovia tai lopullisia, että selvästi virheellisiä tietoja ei voisi oikaista oikaisuvaatimusmenettelyssä.¹ Ratkaisu tukee hyvinvointialueen käsitystä siitä, ettei tietojen poiminta-ajankohta yksin estä rahoituspäätöksen perusteena olevien tietojen oikeellisuuden tutkimista oikaisuvaatimusmenettelyssä.

Rahoituslain 30 §:n mukainen oikaisuvaatimusmenettely on erotettava 26 a §:ssä tarkoitetusta laskuvirheen korjaamisesta. Hallintolain (434/2003) 49 g §:n 1 momentin mukaan otettuaan oikaisuvaatimuksen tutkittavakseen viranomainen voi muuttaa hallintopäätöstä tai kumota sen. Vaasan hallinto-oikeus perusteli ratkaisuaan nimenomaan tällä menettelyllä ja sillä, ettei rahoituslain 30 §:ssä ole asetettu rajoituksia oikaisuvaatimusmenettelyn käytölle. Laskuvirheen korjaamista koskevan 26 a §:n soveltamisala ei siten määritä sitä, mitä virheitä voidaan tutkia ja korjata 30 §:n mukaisessa oikaisuvaatimusmenettelyssä. Oikaisuvaatimuksen käsittelyssä on sen sijaan arvioitava myös rahoituspäätöksen perusteena olevien tietojen oikeellisuus.

Puuttuvista rekisteritiedoista ja poiminta-ajankohdan merkityksestä

Valtiovarainministeriö perustelee rahoituksen tarvekerroinlaskentaa varten kerättävien tietojen poiminta-ajankohtaa 31.5.2024 sillä, että vuoden 2025 rahoituksen laskenta oli saatava valmiiksi ajoissa. Ministeriö toteaa samalla, ettei laissa tai muissa normeissa säädetä tarvekerroinlaskennan poiminta-ajankohdasta ja ettei jäädytyspäivä ole sama asia kuin tietojen toimittamisen määräaika. Tästä huolimatta lausunnossa tietojen poiminta-ajankohdalle annetaan vaikutus, joka tosiasiallisesti estäisi myöhemmin toimitettujen korjausten huomioon ottamisen myös vuoden 2026 rahoituksessa.

Nyt arvioitava rahoituspäätös on tehty 18.12.2025. Keski-Suomen hyvinvointialueen vuoden 2025 oikaisuvaatimuksessa ja valituksessa kuvattujen tietotoimitusten mukaan vuoden 2022 diagnoositietoja täydennettiin THL:lle joulukuussa 2024 ja tammikuussa 2025. Lifecare-järjestelmän tietoja toimitettiin uudelleen Hilmo-aineistoina ja muiden järjestelmien tietoja THL:n lomakepalvelussa. Nämä täydennykset on siten asiakirjoissa ilmoitettujen toimitusajankohtien perusteella tehty ennen vuoden

¹ Vaasan hallinto-oikeuden päätös 10.9.2026 nro 1088/2026, dnro 817/03.04.04.01/2025.

2026 rahoituspäätöstä. Vuoden 2025 laskennan aikataulu ei sellaisenaan muodosta oikeusperustetta niiden sivuuttamiselle vuoden 2026 rahoituksessa.

Vaasan hallinto-oikeuden asiassa nro 1088/2026 Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue oli toimittanut täydennykset 14.10.2024 eli poiminta-ajankohdan 31.5.2024 jälkeen, mutta ennen 20.12.2024 tehtyä rahoituspäätöstä. Hallinto-oikeus katsoi, että ennen rahoituspäätöstä toimitetut tiedot voidaan ottaa huomioon oikaisuvaatimusmenettelyssä ja että ministeriön olisi tullut arvioida niiden vaikutus rahoitukseen. Keski-Suomen edellä kuvatut tietotoimitukset rinnastuvat tältä ajalliselta osin Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen tilanteeseen, kun vertailukohtana on nyt käsiteltävä 18.12.2025 tehty vuoden 2026 rahoituspäätös.

Vaasan hallinto-oikeus katsoi, valtiovarainministeriön olisi tullut oikaisuvaatimuksen johdosta arvioida, onko valittajan toimittamilla diagnoositiedoilla vaikutusta myönnettävään rahoitukseen, ja tarvittaessa oikaista rahoituslaskelmaa ja rahoituspäätöstä. Myöskään tältä osin valtiovarainministeriön perustelu siitä, että tietojen poimiminen on tosiasiallista hallintotoimintaa, ei ratkaise erillistä kysymystä siitä, voidaanko ennen rahoituspäätöstä toimitettujen korjattujen tietojen merkitys jättää tutkimatta.

Tietojen oikeellisuutta koskevasta vastuusta ja yhdenvertaisesta kohtelusta

Valtiovarainministeriö korostaa lausunnossaan hyvinvointialueen vastuuta tietojen toimittamisesta ja oikeellisuudesta. Tämä vastuu ei kuitenkaan sellaisenaan vastaa siihen, miten jo toimitetut korjaukset on otettava huomioon rahoituspäätöstä arvioitaessa. Vaasan hallinto-oikeus katsoi yllä viitatussa ratkaisussaan tästä huolimatta, että ministeriön oli arvioitava ennen rahoituspäätöstä toimitettujen täydennysten vaikutus.

Valtiovarainministeriö myöntää lausunnossaan, että kirjaamista ja tietojen toimittamista koskeva THL:n ohjeistuksen kokonaisuus on ollut eräiltä osin vaikeaselkoinen, ja että tietopohjan vaihtelun taustalla voi olla tietoteknisiä ongelmia ja kirjaamiskäytäntöjen eroja. Näiden seikkojen merkitys ei poistu sillä, että sama ohje on ollut kaikkien alueiden saatavilla. Yhteinen ohjeistus ja yhteinen poiminta-ajankohta eivät vielä osoita, että laskenta-aineiston tietosisältö on muodostunut eri järjestelmistä vertailukelpoiseksi tai että todetut puutteet olisivat rahoituksen kannalta merkityksettömiä.

Valtiovarainministeriön lausunnon mukaan Keski-Suomen hyvinvointialueen valituksessa viitatus Varsinais-Suomen hyvinvointialueen täydennykset on toimitettu ennen niin sanottua jäädytyspäivää. Vaasan hallinto-oikeus kuitenkin päätyi yllä viitatussa ratkaisussaan täydennysten tutkimisvelvollisuuteen myös poiminta-ajankohdan jälkeen toimitettujen tietojen osalta. Hallinto-oikeus nimenomaisesti totesi, ettei rahoituslain 30 §:ssä ei ole asetettu rajoituksia oikaisuvaatimusmenettelyn käytölle. Näin ollen valtiovarainministeriön viittaamista seikoista ei voida johtaa rahoituslain 30 §:n mukaista oikeussuojaa syrjäyttävää ehdotonta korjauskieltoa.

Tietopohjan virheiden selvittämisestä ja tietolähteiden yhdistämisestä

Ministeriö esittää lausunnossaan, ettei alueellisia diagnoosien ilmaantumismääriä tarkasteltaessa rekisterien diagnoosien lukumäärien muutoksista voisi suoraan päätellä muutoksia hyvinvointialueiden rahoituksen perustana olevissa tarvekertoimissa, jos sairaus tai tila voidaan huomioida kyseisellä henkilöllä ainakin jostain tietolähteestä vähintään kerran.

Ministeriön huomio ei kuitenkaan osoita, että kaikki puuttuneet tiedot olisivat jo sisältyneet tarvelaskentaan muuta kautta. Vaasan hallinto-oikeus tätä vastoin katsoi päätöksessään valtiovarainministeriön velvollisuudeksi selvittää ja arvioida diagnoositietojen poikkeavuuksista esitettyjen väitteiden merkitys valittajan saaman rahoituksen kannalta.

Ministeriö viittaa lausunnossaan THL:n 11.5.2026 antamaan selvitykseen ja siinä käsiteltyihin esimerkkeihin sekä toteaa selvittäneensä asian riittävästi. Selvittämisen riittävyttä on kuitenkin arvioitava sen perusteella, vastaako selvitys juuri rahoituksen oikeellisuutta koskeviin kysymyksiin. Ratkaisevaa on, mitkä Keski-Suomen hyvinvointialueen toimittamista täydennyksistä sisältyvät käytettyyn aineistoon, mitkä eivät sisälly, ja millä perusteella mahdollisesti puuttuvien tietojen on katsottu olevan joko merkityksettömiä tai oikeudellisesti sivuutettavissa. Yleinen kuvaus laadunvarmistuksesta tai tietolähteiden päällekkäisyydestä ei osoita, että Keski-Suomen hyvinvointialueen toimittamien korjattujen tietojen vaikutus vuoden 2026 rahoitukseen olisi selvitetty.

THL:n rajalliset mahdollisuudet tarkistaa yksittäisen hoitotapahtuman lääketieteellistä oikeellisuutta eivät myöskään ole sama asia kuin kyky selvittää, onko alueen toimittama korjattu aineisto sisältynyt laskentaan. Hallintolain 31 § edellyttää ratkaisun kannalta tarpeellisten tietojen ja

selvitysten hankkimista. Hyvinvointialueen käsityksen mukaan lausunnossa esitetty tulkinta siitä, ettei THL käytännössä pysty kyseenalaistamaan yksittäisen hoitotapahtumatiedon oikeellisuutta sisällöllisesti, on rajannut myös sitä, mitä rahoitusvaikutuksia ministeriö on pitänyt tarpeellisenä selvittää.

Yksityisen terveydenhuollon diagnooseista ja vaikutusarviolaskelmasta

Valtiovarainministeriön lausunnossa todetaan, että voimassa olevan rahoituslain mukaan myös yksityisestä terveydenhuollosta hoitoilmoitusrekisteriin toimitetut diagnoositiedot otetaan mukaan rahoituksen perusteena. Velvollisuus toimittaa diagnoositiedot THL:n hoitoilmoitusrekisteriin ei ratkaise hyvinvointialueen valituksessa esitettyä kysymystä siitä, miten tietoja on käytettävä rahoituslain 14 §:ssä tarkoitetussa palvelutarvekertoimien laskennassa. Yksityisessä terveydenhuollossa todettu sairaus voi kuvata myös hyvinvointialueen palvelutarvetta, mutta rekisteriin sisältyminen ei yksin osoita, että tiedon käyttö laissa säädetyillä painokertoimilla kuvaa hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle kohdistuvaa tarvetta ja kustannuksia rahoituslain 14 §:n tarkoittamalla tavalla.

Valtiovarainministeriö toteaa lausunnossaan, ettei edellisen tarvemallin päivityksen yhteydessä vuonna 2022 näiden tietojen sisällyttämiseen malliin otettu kantaa, koska ne eivät sisältyneet vielä aineistoon, joka oli tuolloin vuotta 2021 edeltävältä ajalta. Lausunnossa ei kuitenkaan perustella, miksi myöhemmin mukaan tulleiden diagnoositietojen käyttäminen aiemmin säädettyjen painokertoimien kanssa vastaa rahoituslain 14 §:ssä tarkoitettua palvelujen tarvetta ja kustannuksia kuvaavaa laskentaa. Vuodesta 2027 sovellettava tietojen rajaaminen ei yksin osoita vuoden 2026 päätöstä virheelliseksi, mutta ei myöskään poista tarvetta arvioida jo sovelletun tietopohjan suhdetta vuoden 2026 rahoitusta koskeviin säännöksiin.

Valtiovarainministeriön täsmennys 7 902 414 euron vaikutusarvion laskentapohjasta on otettava huomioon. Lausunnon mukaan esitysluonnoksen laskelma on laadittu vuoden 2026 rahoituksen tasossa, mutta vuodesta 2027 ehdotetun uuden tarvemallin tarvetekijöillä ja regressiokertoimilla. Laskelma ei siten valtiovarainministeriön mukaan kuvaa yksityisten diagnoosien vaikutusta rahoitukseen voimassa olevan lain mukaisesti. Laskelman todistusarvoa ei kuitenkaan voida tämän vuoksi kokonaan sivuuttaa: se kuvaa

yksityisten diagnoosien käsittelytavan merkitystä rahoituksen alueellisessa kohdentumisessa kyseisillä laskentaoletuksilla.

Keski-Suomen hyvinvointialueen valituksessa on tuotu esiin, kuinka rahoituslaissa ei ole säännöstä siitä, että yksityisessä terveydenhuollossa syntyvät diagnoosit olisi sellaisenaan sisällytettävä hyvinvointialueiden palvelutarvetta kuvaavaan sairastavuustietoon riippumatta siitä, kuvaavatko ne hyvinvointialueen järjestämisvastuulle tosiasiallisesti kohdistuvaa palvelutarvetta. Valtiovarainministeriön huomautus vaikutusarvion laskentapohjasta ei vastaa tähän valituksessa esitettyyn kohdentumisongelmaan. Arvioitavana on edelleen, onko yksityisen terveydenhuollon diagnoositietoja käytetty vuoden 2026 rahoituksessa rahoituslain mukaisesti.

Rahoitusperiaatteesta, lisärahoituksesta ja perustuslain merkityksestä

Valtiovarainministeriö toteaa lausunnossaan, että laskennallinen rahoitus voi määräytyä rahoituslain mukaan oikein, vaikka se ei kaikissa tilanteissa olisi tasoltaan riittävä turvaamaan hyvinvointialueiden asukkaiden palvelujen järjestämistä. Nyt käsiteltävänä olevassa asiassa arvioidaan vuoden 2026 laskennallisen rahoituksen tietopohjan oikeellisuutta.

Rahoituslain 11 §:n mukaisessa lisärahoitusmenettelyssä arvioidaan puolestaan palvelujen turvaamiseksi tarvittavan rahoituksen riittävyyttä. Mahdollisuus hakea lisärahoitusta ei poista tarvetta selvittää, onko laskennallinen rahoitus määräytynyt oikein. Samoin hyvinvointialuelain mukainen arviointimenettely koskee alueen talouden ja palvelujen järjestämisedellytysten turvaamista. Se ei korvaa rahoituslain mukaista oikaisuvaatimusmenettelyä eikä ratkaise sitä, onko vuoden 2026 rahoitus laskettu oikeiden tietojen perusteella. Hyvinvointialueen rahoitusperiaatetta koskevan argumentin kannalta olennaista on lausunnossakin tunnistettu rahoituksen kohdentuminen lakisääteisten määräytymistekijöiden mukaisesti, ei pelkkä toteutuneiden menojen korvaaminen.

Ministeriön viittaus perustuslain 106 §:stä johtuvaan hallintoviranomaisen ja tuomioistuimen toimivallan eroon ei ratkaise tietojen korjaamista koskevaa tulkintakysymystä. Vaasan hallinto-oikeus perusti korjattujen tietojen tutkimisvelvollisuuden yksinomaan rahoituslain ja hallintolain oikaisuvaatimussäännöksiin. Hyvinvointialueen käsityksen mukaan ennen

rahoituspäätöstä toimitettujen täydennysten arviointi on perusteltavissa samalla tavoin olemassa olevan lain soveltamisella.

Vuodesta 2027 sovellettavien muutosten merkityksestä

Ministeriön lausunnossa kuvatut rahoituslain muutokset koskevat sekä tarvemallin päivitystä että tietopohjassa havaittujen virheiden korjaamista. Niiden soveltaminen vuodesta 2027 ei sellaisenaan ratkaise vuoden 2026 rahoituspäätöksen lainmukaisuutta. Erityisesti tulevaa virheiden korjaamistoimivaltaa koskevasta sääntelystä ei voida suoraan päätellä, että jo voimassa ollut oikaisuvaatimusmenettely olisi estänyt selvästi virheellisten tietojen oikaisemisen.

Vaasan hallinto-oikeus nimenomaisesti toi ilmi päätöksessään, että valtiovarainministeriö on ryhtynyt valmistelemaan lainsäädäntömuutosta, jolla päätöksessä esille tuodut virheet rahoitusmenettelyssä voitaisiin korjata. Hallinto-oikeus katsoi tästä huolimatta, että ministeriön olisi tullut arvioida toimitettujen diagnoositietojen ja muiden alueiden diagnoositietojen poikkeavuuksien merkitys rahoitukselle, vaikka ministeriö oli siinäkin vedonnut virheiden korjaamista koskevan lainsäädännön valmisteluun. Ratkaisu antaa siten tukea sille, ettei tulevan sääntelyn tarve yksin perustele lausunnossa esitettyä näkemystä nykyisten oikeussuojakeinojen ulottuvuudesta. Myös tietopohjan kehittämistä varten laadittu selvitys voi sisältää nyt arvioitavan laskenta-aineiston luotettavuuden kannalta olennaisia havaintoja; selvityksen käyttötarkoitus ei sellaisenaan poista näiden havaintojen merkitystä.

Yhteenveto

Valtiovarainministeriön lausunto ei hyvinvointialueen käsityksen mukaan osoita, että laissa säädettyjen tietolähteiden käyttäminen estäisi näihin tietoihin kohdistuvien korjausten tutkimisen oikaisuvaatimusmenettelyssä. Ratkaiseva ero on tietopohjan normatiivisen määrittelyn ja yksittäisen laskenta-aineiston oikeellisuuden välillä. Ainakin ennen rahoituspäätöstä toimitettujen täydennysten sekä yksilöityjen virheväitteiden merkitys kuuluu oikaisuvaatimusmenettelyssä arvioitaviin kysymyksiin.

Jyväskylässä . päivänä syyskuuta 2026

Piia Vuorela
hyvinvointialuejohtaja